

BOSANSKOHERCEGOVAČKI AUTO-MOTO KLUB

**STANJE CESTOVNE SIGURNOSTI U EUROPSKOJ
UNIJI U 2020. GODINI S OSVRTOM NA DEKADU
AKCIJE ZA CESTOVNU SIGURNOST 2011-2020**

Juni/lipanj 2021. godine

4.000 LJUDI MANJE IZGUBILO JE ŽIVOT NA CESTAMA EUROPSKE UNIJE U 2020. GODINI - NAJNIŽA STOPA SMRTNOSTI IKAD

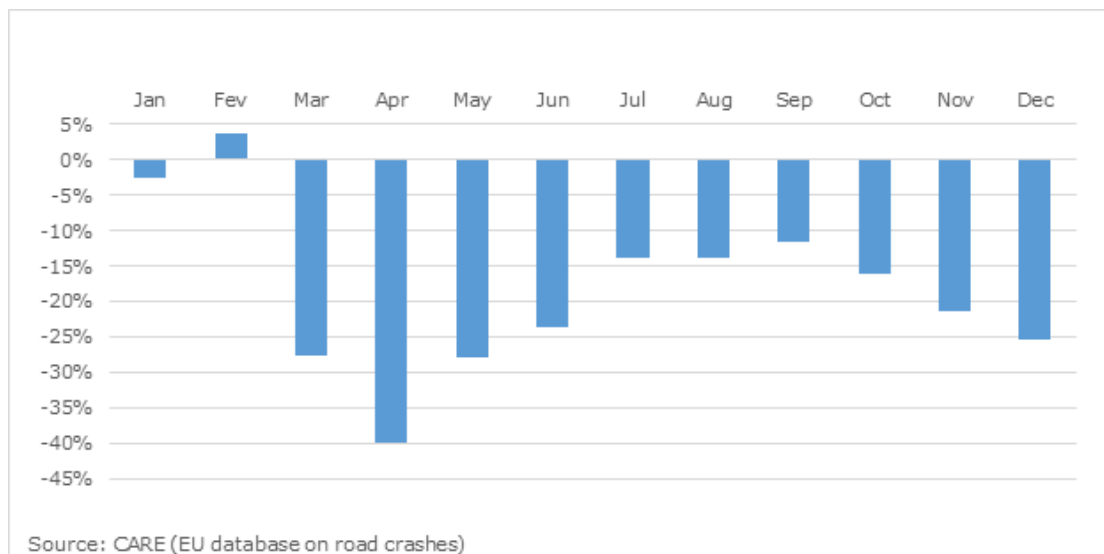
Tokom protekle 2020. godine u saobraćajnim nezgodama na cestama 27 država članica Europske unije smrtno je stradalo 18.800 ljudi, što predstavlja smanjenje od 17% u odnosu na 2019. godinu. To znači da je gotovo 4.000 manje ljudi izgubilo život na cestama EU u 2020. u odnosu na 2019. godinu.

Iako zacrtani cilj smanjenje smrtnosti na cestama za 50% nije ostvaren, sa 42 smrtna slučaja na cestama na milion stanovnika, EU ostaje kontinent s najsigurnijim cestama na svijetu. Poređenja radi treba naglasiti da svjetski prosjek smrtnosti na cestama iznosi više od 180 poginulih na milion stanovnika.

Na osnovu prikupljenih podataka u 2020. godini u 18 država članica zabilježen je najmanji broj ikada smrtnih slučajeva na cestama.

Efekat pandemije teško je izmjeriti

Manji obim saobraćaja, kao rezultat pandemije Covid-19, imao je jasan, iako nemjerljiv uticaj na broj smrtnih slučajeva na cestama. Međutim, preliminarni podaci u SAD-u, na primjer, pokazuju da su smrtni slučajevi porasli u 2020. uprkos manjem obimu saobraćaja, dok je u nekim zemljama EU-a tokom razdoblja ograničenog kretanja uočeno povećanje rizičnog ponašanja, posebno prekoračenja brzine.

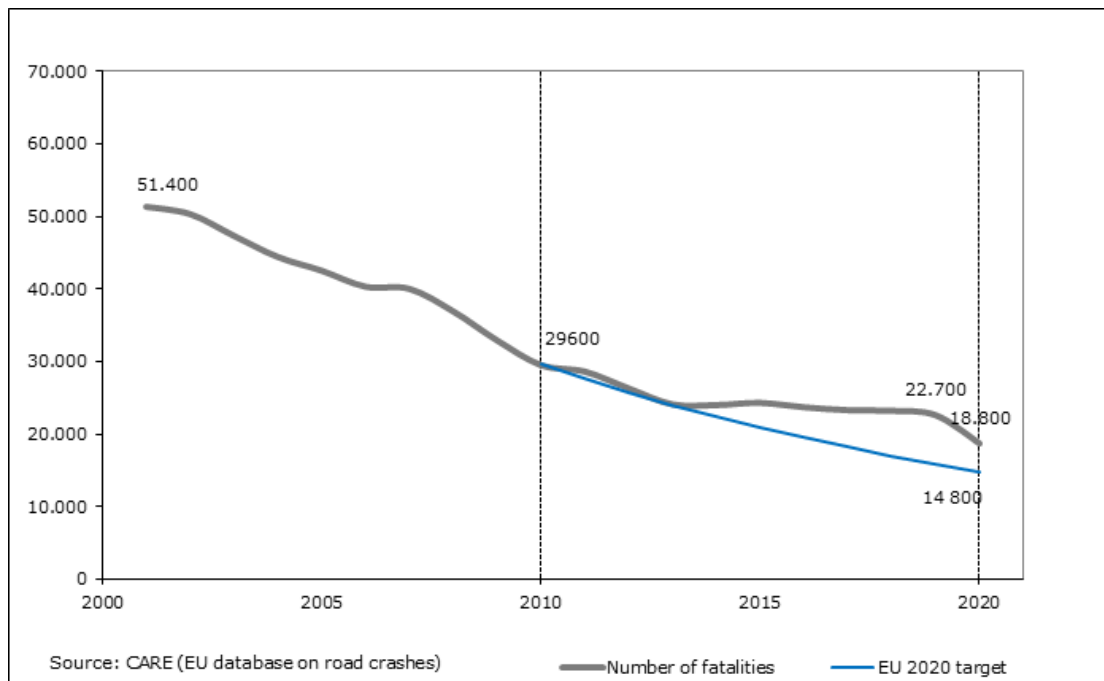
Grafikon 1. Trend mjesečnog kretanja broja stradalih na cestama EU

Period ograničenog kretanja i zatvaranja pojedinih zemalja uticao je na značajan porast popularnosti biciklizma, pa su u mnogim gradovima širom svijeta cestovni prostor privremeno „okupirali“ biciklisti i pješaci. Razvoj ovog vida saobraćaja može imati značajan pozitivan uticaj na kvalitetu zraka i klimatske promjene, a istovremeno stvara nove izazove sigurnosti cestovnog saobraćaja, jer prikupljeni podaci pokazuju da su oko 70% smrtnih slučajeva na cestama u urbanim područjima širom EU činili ranjivi korisnici cesta (pješaci, motociklisti i biciklisti).

	2010	2019	2020	razlika (%) 2019-2020	razlika(%) 2010-2020
EU-27	67	51	42	-17%	-36%
Belgija	78	56	44	-22%	-40%
Bugarska	105	90	67	-26%	-40%
Češka	77	58	48	-16%	-35%
Danska	46	34	27	-22%	-39%
Njemačka	45	37	33	-11%	-25%
Estonija	59	39	45	15%	-24%
Irska	47	29	30	6%	-30%
Grčka	113	64	54	-16%	-54%
Španija	53	37	29	-21%	-44%
Francuska	64	50	39	-21%	-36%
Hrvatska	99	73	58	-20%	-44%
Italija	70	53	40	-25%	-42%
Kipar	73	59	54	-8%	-20%
Latvija	103	69	74	7%	-35%
Litvanija	95	67	63	-6%	-41%
Luksemburg	64	36	42	18%	-19%
Mađarska	74	62	46	-25%	-39%
Malta	31	32	21	-31%	-15%
Nizozemska	32	34	31	-8%	1%
Austrija	66	47	38	-19%	-39%
Poljska	103	77	65	-15%	-37%
Portugal	80	63	52	-18%	-43%
Rumunija	117	96	85	-12%	-31%
Slovenija	67	49	38	-22%	-42%
Slovačka	69	50	45	-9%	-33%
Finska	51	38	40	4%	-19%
Švedska	28	22	18	-14%	-29%

Tabela 1. Smrtnost na cestama na milion stanovnika za 2020. godinu

Iako je tokom protekle godine broj stradalih naglo pao to nije moglo djelovati na usporeni trend smanjenja broja poginulih od 2013. godine, tako da cilj EU - prepoloviti broj smrtnih slučajeva na cestama do 2020. godine u odnosu na početni broj stradalih iz 2010. nije ispunjen.

Grafikon 2. Trend broja smrtnih slučajeva na cestama EU, (2000-2020)

Stope smrtnosti na cestama se konvergiraju, ali još uvijek postoje značajne razlike među državama

Prosjek EU-a od 42 poginulih na cestama na milion stanovnika prikriva značajne razlike među državama članicama. Iako se razlika između uspješnosti u državama članicama znatno smanjila od 2000. godine, još uvijek je proporcionalno pet puta više smrtnih slučajeva na cestama u zemlji sa najlošijim od zemlje sa najboljim rezultatima. Prema prikupljenim podacima o stopi smrtnosti pojedinih zemalja, najsigurnije ceste ostaju i dalje u Švedskoj (18 poginulih/milion), dok Rumunija (85 poginulih/milion) ima najveću stopu smrtnosti i u 2020. godini.

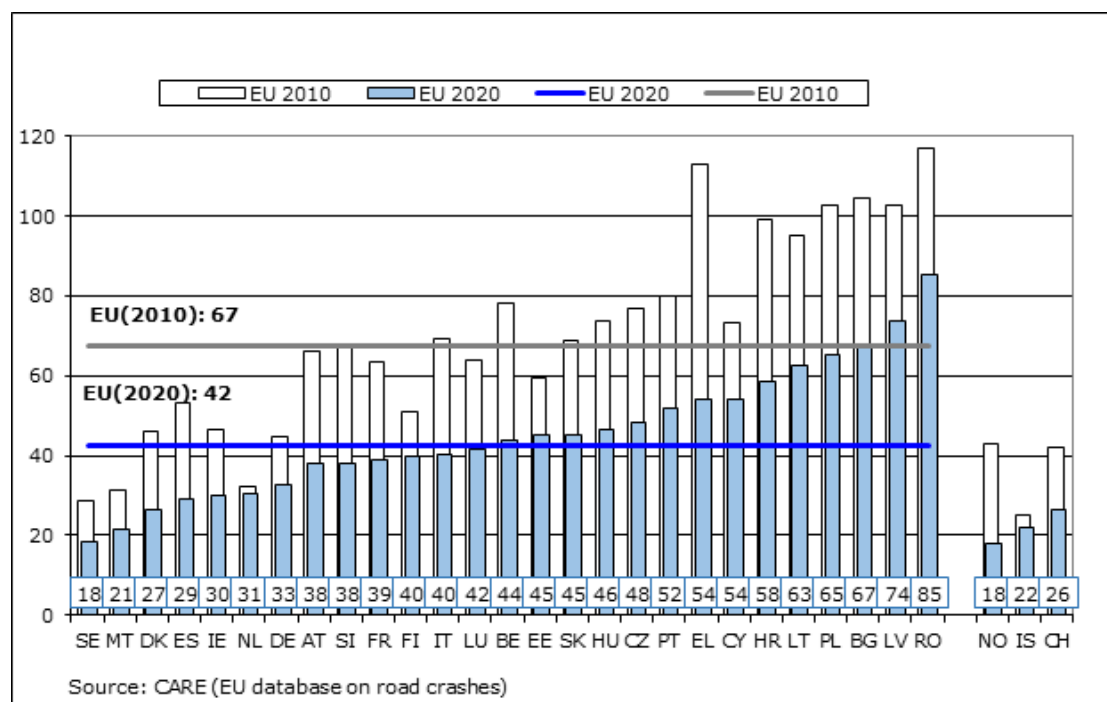
Na osnovu privremenih podataka za 2020. godinu, zemlje sa najmanjim brojem poginulih u odnosu na milion stanovnika bile su Švedska (18) i Malta (21), dok Rumunija (85), Latvija (74) i Bugarska (67) prikazuju najveću stopu smrtnosti u saobraćajnim nezgodama u 2020. godini.

Tokom protekle godine samo je jedna država imala stopu smrtnosti veću od 80 smrtnih slučajeva na milion stanovnika za razliku od 2010. godine kad ih je bilo

sedam. 19 država članica imale su stopu smrtnosti ispod 50, dok je u deset zemalja stopa smrtnosti bila manja od 40 poginulih na milion stanovnika.

Širom EU-a smrtnost na cestama u prosjeku je smanjena za 17% u odnosu na 2019. godinu. Iako smanjenje nije bilo ujednačeno u svim zemljama najveće smanjenje poginulih od 20% ili više zabilježeno je u Belgiji (22%), Bugarskoj(26%), Danskoj (22%), Španiji (21%), Francuskoj (21%), Hrvatskoj (20%), Italiji (25%), Mađarskoj (25%), Malti (31%) i Sloveniji (22%). Suprotno tome, pet država članica Estonija (15%), Irska (6%), Latvija (7%), Luksemburg (18%) i Finska (4%) zabilježile su porast smrtnih slučajeva tokom protekle godine.

Iako je cilj EU-a bio da se za razdoblje 2010 - 2020. godina broj smrtnih slučajeva u saobraćajnim nezgodama smanji za 50%, tokom ovog desetogodišnjeg perioda broj smrtnih slučajeva na europskim cestama smanjio se tek za 36%. 20 država članica smanjilo je broj smrtnih slučajeva na cestama za 30% ili više od 2010. godine, a samo je Grčka (54%) dostigla i premašila zacrtani cilj, dok su Hrvatska (44%), Španija (44%), Portugal (43%), Italija (42%) i Slovenija (42%) zabilježile pad broja smrtnih slučajeva jednak ili iznad prosjeka EU. Ukupno je devet država članica zabilježilo pad od 40% ili više.

Grafikon 3. Trend broja smrtnih slučajeva na cestama na milion stanovnika po zemljama, (2010-2020)

Podaci o broju smrtnih slučajeva na cestama pojedinih EU zemalja

EU: U prosjeku 42 smrtna slučaja na milion stanovnika u 2020. godini, što predstavlja pad od 17% u odnosu na 2019. godinu i ukupno smanjenje broja poginulih od 36% za posljednju dekadu.

Austrija: 38 smrtnih slučajeva na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je ispod prosjeka EU. Broj poginulih na cestama najniži je zabilježen i predstavlja pad od 19% u odnosu na 2019. godine. Od 2010. godine, broj smrtnih slučajeva smanjen je za 39%, nešto većom stopom nego što je prosjek u EU.

Belgija: 44 smrtna slučaja na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je malo iznad prosjeka EU. Broj smrtnih slučajeva smanjio se za 22% u 2020. godini i dostigao najniži zabilježeni broj poginulih na cestama. Tokom posljednje dekade broj smrtnih ishoda na cestama pao je za 40% što je nešto više od prosjeka EU

Bugarska: 67 smrtnih slučajeva na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je treća najviša stopa u EU. Broj smrtnih slučajeva tokom protekle 2020. godine pao je za 26% da bi dostigao najniži broj poginulih ikad zabilježen. Ovaj nagli pad tokom protekle godine pridonio je ukupnom smanjenju od 40% tokom posljednje dekade, što je nešto više od prosjeka EU.

Hrvatska: 58 umrlih na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je znatno iznad prosjeka EU. Broj smrtnih slučajeva na cestama smanjio se za 20% u 2020. godini i dostigao najmanji broj poginulih u saobraćaju ikad zabilježen. Od 2010. godine, broj je smanjen za 44%, stopom znatno višom od prosjeka EU, iako s vrlo visokog nivoa.

Kipar *: 54 smrtna slučaja na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je iznad prosjeka EU. Broj umrlih smanjio se za 8% u 2020. godini i za 20% tokom posljednjeg dekade što je daleko ispod prosjeka EU.

Češka: 48 smrtnih slučajeva na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je iznad prosjeka EU. Broj smrtnih slučajeva na cestama smanjio se za 16% u 2020. godini i učinio 2020. godinu do sada najsigurnijom godinom od kada se vode podaci. Smanjenje broja poginulih tokom protekle godine uticalo je da ukupan pad broja poginulih za posljednju dekadu od 35 % bude na istom nivou kao prosjek u EU.

Danska: 27 smrtnih slučajeva na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je znatno ispod prosjeka EU i čini je trećom državom sa najboljim učinkom. Broj smrtnih slučajeva na cestama smanjio se za 22% od 2010. godine da bi dostigao najniži rekordni broj, a nakon abnormalnog povećanja broja stradalih od 16% u 2019.

godini. Tokom posljednje dekade broj poginulih smanjio se za 39% što je nešto više od prosjeka EU.

Estonija *: 45 smrtnih slučajeva na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je malo iznad prosjeka EU. Nakon velikog porasta broja poginulih od 40% u 2018. godini, tokom 2019. godine došlo je do značajnijeg smanjenja od 22%, ali i ponovnog rasta u 2020. godini od 15%, što je uticalo da ukupan broj poginulih u posljednjoj dekadi (24%) bude značajno ispod europskog prosjeka.

Finska: 40 smrtnih slučajeva na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, nešto malo ispod prosjeka EU. Broj smrtnih slučajeva povećao se za 4% u 2020. godini, nakon najniže zabilježenog broja poginulih na cestama u Finskoj od kada se prikupljaju podaci o broju stradalih na cestama. Tokom posljednje dekade ukupan broj stradalih na cestama smanjio se za 19%, znatno lošije nego što je prosjek EU.

Francuska: 39 smrtnih slučajeva na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je nešto ispod prosjeka EU. Francuska je zabilježila najmanji broj smrtnih slučajeva na cestama u 2019. godini i ponovo u 2020. godini kada je ta brojka pala za 21%. U posljednjem desetljeću broj smrtnih slučajeva na cestama smanjio se za 36%, što je identično prosjeku EU.

Njemačka: 33 smrtna slučaja na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je znatno ispod prosjeka EU. Broj smrtnih slučajeva na cestama dosegao je novi rekordno nizak nivo u 2019. i ponovno u 2020. godini, nakon smanjenja od 11% u odnosu na 2019. Između 2010. i 2020. broj smrtnih slučajeva smanjio se za 25% sporijim tempom od prosjeka EU-a.

Grčka: 54 smrtna slučaja na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je znatno iznad prosjeka EU. Međutim, zemlja je postigla impresivna poboljšanja u oblasti sigurnosti na cestama od 2010. s najvećim trendom pada (54%) u EU. Godišnja promjena u 2020. godini odnosila se na smanjenje broja poginulih od 16%, što je bilo sasvim dovoljno da se zabilježi najniža smrtnost u saobraćaju dvije godine zaredom.

Irska: 30 smrtnih slučajeva na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je jedna od najnižih stopa u EU. Broj poginulih na cestama u 2020. godini povećao se za 6% , nakon porasta od 1% godinu ranije, što je uticalo da ukupan tempo pada broja smrtnih slučajeva (30%) bude ispod europskog prosjeka.

Italija: 40 smrtnih slučajeva na cestama na milion stanovnika zabilježeno je u 2020. godini, što je nešto ispod prosjeka EU. Broj smrtnih slučajeva u 2020. godini smanjio se za 25%, da bi dostigao najniži ikad zabilježeni nivo. Tokom posljednjeg

desetljeća broj poginulih na cestama smanjio se za 42%, što je značajno bolje od prosjeka u EU.

Latvija: 74 umrle osobe na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je druga najviša stopa u EU. Povećanje broja smrtnih slučajeva za 7% u 2020. godini došlo je nakon smanjenje od 11% u 2019. godini, pa je tako uticalo i na ukupan desetogodišnji broj poginulih u saobraćajnim nezgodama koji se smanjio za značajnih 35%.

Litvanija: 63 smrtna slučaja na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je znatno iznad prosjeka EU. Smanjenje broja smrtnih slučajeva u 2020. za 6% prati porast od 8% u 2019. godini. Od 2010. godine broj smrtno stradalih u saobraćaju smanjio se za značajnih 41%, što je znatno bolje od prosjeka EU.

Luksemburg *: 42 smrtna slučaja na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što odgovara prosjeku EU. Broj smrtno stradalih podliježe velikim fluktuacijama u ovoj zemlji. Tako je nakon velikog porasta od 44% u 2018, broj poginulih u saobraćaju opao je za 39% u 2019. godini i tako dostigao najniži broj poginulih, da bi se tokom protekle godine ponovo povećao za 18%. U periodu od 2010. godine broj stradalih na cestama opao je za 19%.

Mađarska: 46 smrtnih slučajeva na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je malo iznad prosjeka EU. Nakon smanjenja od 25% u 2020. godini, Mađarska je zabilježila najmanji broj smrtnih slučajeva na cestama. Tokom posljednjeg

Malta*: 21 smrtni slučaj na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je čini drugom rangiranom zemljom s uspješnošću u smanjenju broja poginulih na cestama, iako je ukupni broj stradalih vrlo mali i zbog toga je podložan izrazitim fluktuacijama. Broj smrtnih slučajeva smanjio se za 31% u 2020. i za 15% od 2010. godine.

Nizozemska: 31 smrtni slučaj na milion stanovnika za 2020. godinu, što je jedna od najnižih stopa u EU. Broj smrtnih slučajeva na cestama smanjio se za 8% u 2020. godini, iako od 2010. godine nije došlo do poboljšanja, jer se u ovom periodu ukupan broj poginulih na cestama povećao za 1%.

Poljska: 65 smrtnih slučajeva na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je četvrta najviša stopa u EU. Broj je opao za 15% u 2020. godini da bi dosegao najniži rekordni nivo. Između 2010. i 2020. broj se smanjio za 37%, u skladu s prosjekom EU.

Portugal: 52 smrtni slučaj na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je iznad prosjeka EU. Broj smrtno stradalih u 2020 smanjio se za 18%. Dugoročno gledano, situacija se značajno poboljšala sa smanjenjem broja smrtnih slučajeva smanjio za 43%, što je daleko bolji rezultat od prosjeka EU.

Rumunija: 85 smrtnih slučajeva na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je najviša stopa u EU. Broj smrtnih slučajeva pao je za 12% u 2020.godina, da bi dostigao najnižu zabilježenu brojku. Od 2010. godine broj smrtnih slučajeva pao je za 31%, iako nije bilo napretka između 2014. i 2019. godine.

Slovačka: 45 smrtnih slučajeva na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je malo iznad prosjeka EU. Broj smrtnih slučajeva smanjio se za 9% u 2020. godini nakon porasta od 4% u 2019. godini, da bi dostigao najniži zabilježeni nivo. Tokom posljednjeg desetljeća broj poginulih smanjen je za 33%, što je nešto lošije od prosjeka EU.

Slovenija *: 38 smrtnih slučajeva na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je nešto ispod prosjeka EU. Broj smrtnih slučajeva i dalje varira: nakon porasta od 12% u 2019. godini, u 2020. godini zabilježen je pad od 22%. Od 2010. broj poginulih se smanjio za 42%, bržim tempom od prosjeka EU.

Španija: 29 smrtnih slučajeva na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što je četvrta najniža stopa u EU. Tokom protekle godine došlo je do pada broja stradalih za 21% u odnosu na 2019. godinu, što je najsigurnija godina otkad su evidencije započele, dok je tokom posljednjeg desetljeća ova zemlja ostvarila dobar napredak u smanjenju broja poginulih i značajno bolji od prosjeka EU-a (44%).

Švedska: 18 smrtnih slučajeva na cestama na milion stanovnika u 2020. godini, što joj daje najbolji učinak sigurnosti saobraćaja na cestama u EU. Sa prošlogodišnjim smanjenjem od 14% nastavljen je značajan pad broja poginulih iz 2019. godine, kada je postignut najniži ikad zabilježen broj smrtnih slučajeva na cestama. Tokom posljednjeg desetljeća broj smrtnih slučajeva smanjen je za 29%.

Kad je riječ o **Bosni i Hercegovini** prema prikupljenim informacijama tokom protekle 2020.godine na bosanskohercegovačkim cestama zabilježeno je 69 smrtnih slučajeva u odnosu na milion stanovnika, što je daleko od prosjeka EU i stavlja nas u sami vrh po broju poginulih na milion stanovnika. Tokom protekle 2020. godine broj stradalih na cestama smanjen je za 6,5%, čime je postignut najniži zabilježeni broj smrtnih slučajeva otkad su evidencije započele. Međutim, bitno je pomenuti da je Bosna i Hercegovina, iako nije uspjela ostvariti zacrtan cilj EU u smanjenju poginulih u saobraćajnim nezgodama za 50%, u posljednjoj dekadi 2010-2020 unatoč godišnjim fluktuacijama imala značajan pad poginulih na cestama od **31,5%**.